

NOVA PRAVDA

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstropje. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo 8 dinarjev.

Socialno-politične naloge oblasti.

Zakon o oblastni samoupravi našteva v čl. 2 one točke iz javne uprave, ki naj se prenesejo iz pristojnosti posameznih ministrstev na oblastno skupščino. Med te točke spada tudi skrb za socialne naloge oblasti. Ker zakon tega skrbstva podrobneje ne opiše, morejo oblasti v tem oziru dobiti zelo obsežno pristojnost. Kaj to pomeni, ve le tisti, ki je danes pogrešal vsako uspešnejšo socialno-varstveno zaščito. Ministrstvo za socialno politiko je bilo mrtvo. Mrtvo glavno

radi nerazumevanja važnosti socialno-političnega dela

za celotno naše gospodarstvo, mrtvo je bilo radi neprestanih političnih bojov, mrtvo radi pomanjkanja potrebnih denarnih sredstev. Tako smo zabredli v položaj, da niti obstoječi zakoni niso postali živa gonilna sila, ampak so ostali mrtvi na papirju. S prenosom socialnega skrbstva na oblastne skupščine pa moremo upati, da bo tudi pri nas socialna politika dobila živ polet in prinesla vsem socialno-šibkejšim slojem mnogo dobrot. Bati se je samo tega, da bodo klerikalci v oblastne skupščine zanesli politične boje in da se bo vse delo izrčpalo v tem boju. Saj »Slovenec« čisto odkrito priznava, da smatra sedanje skupščine samo za lestvico pod oknom v samostojen zakonodajni parlament Slovenije, da bodo torej lezli le po tej lestvici. Pravijo tudi, da gredo v oblastne volitve samo pod silo zakona, ne z ljubeznijo in veseljem do dela, ampak samo za to, da drugi skupščin ne dobe v roke. Tako se nam kaže žalostna slika. Poleg brezplodnega političnega boja v Beogradu, bomo imeli isti boj tudi v Ljubljani in v Mariboru. Namesto dveh, naj bi se po klerikalnem programu pripravili trije.

Politična strast klerikalcev se ne straši pred nobeno socialno katastrofo.

Zato je naša največja dolžnost, da ta boj preprečimo in iz oblastnih skupščin ustvarimo pravo gospodarsko in socialno zastopstvo Slovencev.

Zakon o oblastnih samoupravah pravi, da ima oblastna skupščina izdajati veljavne odredbe in uredbe v okvirju obstoječih državnih zakonov. Torej je oblastna skupščina predvsem pristojna in odgovorna za dobro in pametno izvajanje socialnih zakonov, ona bo izvajanje zakonov kontrolirala, jih izpopolnjevala. Poleg tega pa bo imela možnost lastnega, iniciativnega delovanja na polju socialnega skrbstva. Ona bo predvsem sposobna podpirati socialno-skrbstvene težnje občin, ki danes ta del svojega delokroga zanemarjajo.

Ako se dotaknemo najbolj perečih naših socialnih problemov, moramo predvsem misliti na stanovanjsko bedo.

Tu ni treba nobenih novih državnih zakonov. Oblastna skupščina bo v tem pogledu mogla veliko napraviti. Predvsem bo podpirala tozadevna stremjenja občin in podpirala tozadevne proračunske postavke, ki danes pri državnih oblastih ne najdejo posebne milosti. Ker mora oblast pospeševati razvoj zadružništva, bodo v njej našle zaslombo razne privatne stavbene

zadruge in pri primerni organizaciji tudi privatniki. Cela stanovanjska akcija more dobiti živalnejši polet. V blagajno oblastnih skupščin se morejo vrniti vsi oni najrazličnejši denarji, ki se danes stekajo v svrhu direktne ali indirektno stanovanjske akcije v državno blagajno. Omenim naj le fond za brezposelne, ki leži pri drž. hipotekarni banki in v katerega je Slovenija vplačala dobrih 6 milijonov dinarjev. S pametno finančno politiko bo oblast dobila potrebna sredstva, da ta problem sploh spravi z dnevnega reda. Oblast ima možnost najeti tudi potrebna posojila.

V socialnem zavarovanju,

zlasti, ako isto pojmuje v širšem obsegu, čakajo oblasti zelo velike naloge. Najprvo, kar je pa potrebno, je noveščazija sedanjih zavarovalnih zakonov v tem smislu (poleg drugega), da zakon dobi le obliko okvirnega zakona, v katerem naj bodo obsežene za celo državo veljavne osnovne smernice, podrobnosti pa naj ureja oblast, ki naj ima tudi vrhovno nadzorstvo. Socialno zavarovanje po svojih učinkih sega v najrazličnejše panoge socialnega skrbstva, tako, da je izvajanje tega skrbstva brez primernega vpliva oblasti na zavarovanje sploh nemogoče. Na ta način bodo oblasti dobile tudi primeren vpliv na finančno politiko nosilcev zavarovanja, tako, da bo socialno zavarovanje tudi v tem pogledu blagodejno vplivalo na razvoj našega gospodarstva. V socialnem zavarovanju pa bo potrebno, da se dve ali več oblasti v to svrhu združi. Našemu delavcu manjka invalidno in starostno zavarovanje, ono, ki jo imajo rudarji pa je nepopolno. V tem oziru bo mogla oblast ureditev tega zavarovanja pospešiti, do tega časa pa bo z raznimi skrbstvenimi fondi in avtonomno pomočjo mogla skrbeti za onemogle in stare delavce, rudarjem pa njih zavarovanje izpopolnilno izboljšati.

Posebno skrb bo posvetiti

rudarjem.

Ti so potrebni radi nevarnosti in važnosti njih dela prav posebnega skrbstva. V prvi vrsti bo gledati na to, da se izboljša njih zavarovanje. Naj bi bil tozadevni zakon tudi tak, da ne dopušča direktnega vpliva od strani oblasti na bratovske skladišnice, bi imele oblasti možnost, da ustvarijo posebne rudarske skrbstvene fonde po vzorcu sosednih držav, ki bi skrbeli za rudarje v onih slučajih, v katerih odpove ali je nezadostna drugačnja pomoč. Posebno pažnjo je polagati na zdravje v revirjih in to z velikopotezno akcijo proti tuberkulozi, revmatizmu in drugim rudarskim poklicnim boleznim. Predpogoj pa so zdrava stanovanja, dobra plača, urejene delovne razmere. V večjih rudarskih in industrijskih središčih bo misliti, da poslujejo posebni

socialni referenti,

ki bi imeli nadzirati in iniciativno delovati vse higijenično ter socialno delovanje in nehanje. Ako take naloge zasledujemo, moramo reorganizirati vso službo sedanje inspekcije dela, ki naj v celem svojem obsegu preide na oblasti, funkcije, ki se

pa tičejo varstva zdravja in življenja pa imajo preiti na nosilce zavarovanja, ker oni nosijo vse posledice slabe inspekcije dela. Predvsem je važno, da preide inspekcija dela za rudarje od kompetence rudarskega glavarstva na splošno inspekcijo, ker bo le na ta način podano jamstvo za objektivno in efektivno poslovanje te važne ustanove. — Treba je oživitvoriti inspekcijo dela za železničarje; tu sicer oblastna skupščina ne bo mogla imeti direktne delokroga, ker železniški promet bo ostal v državni kompetenci, vendar pa bo indirektno mogla znatno vplivati.

Brezposelnost

je težka gospodarska in socialna kriza, ki ne zadene samo brezposelnega delavca, ampak celo gospodarstvo. Dokler ne bo organizirano enotno brezposelno zavarovanje za celo državo, bo imela oblast dolžnost, da iz svojih sredstev blaži ta socialni pojav. Odstraniti pa more brezposelnost le krepka državna gospodarska politika. Vendar pa bi tudi oblasti mogle v tem pogledu mnogo storiti. Mislim predvsem na ustanovitev znanstvenega gospodarsko-socialnega seminarja, ki bi po svoji objektivni sestavi in znanstvenem delu vodil naše gospodarsko življenje po vidikih naših potreb in gospodarskih predpogojev. Danes se na slepo ustvarjajo podjetja — in zopet zatvarjajo, potem, ko je bilo zlo povzročeno. Tak seminar bi utrdil, katera podjetja so potrebna, kje naj se ustanove, v koliko jim je po raznih gospodarskih načelih obstoj in razvoj zajamčen. Tak seminar bi blažilno posegal tudi v naše socialne boje, da bi se isti ne odigravali po načelih »Kdor je v moči, ta v pravu«, ampak res le po gospodarskih možnostih in nemožnostih. Ta seminar bi posloval kot vrhovno razsodišče v socialnih sporih. Za ublažitev socialnih bojov in v svrhu napredka v gospodarstvu so velike važnosti tako zvane kolektivne pogodbe, ki omogočajo sprejemljive delovne pogoje vsem delavcem enako in je vsako izigravanje izključeno.

Oblastne skupščine bodo imele možnost, da delujejo kot

konsumentske zbornice,

da v zvezi gospodarsko-socialnim seminarjem na podlagi objektivnih indeksov regulirajo cene, utrjujejo kupno moč denarja in spravijo v ravnotežje ponudbe in povpraševanja. Konsumentska zaščitna politika ni enostranska; kajti vsakdo je v eni ali drugi stvari konsument. Ta bi v bistvu predstavljala vrhovno reguliranje vsega gospodarskega življenja v oblasti.

Zavedamo se, da je našemu malemu kmetu, trgovcu ali obrtniku efektivna zdravniška pomoč težko dosegljiva. Vsem manjkajo sredstva. Zato bodo oblasti same in potom občin morale priskočiti na pomoč. V našo veliko socialno in kulturno sramoto so nam razni reveži.

Ubožno skrbstvo ni urejeno.

To stvar bo oblast morala postaviti na širše temelje, morda tako, da bo oblast sama nositeljica vsega tega skrbstva, ker so občine finančno preslabotne. Tudi ni predrzna misel o splošni preskrbi vseh prebivalcev v oblasti, ki bi iz enega ali drugega vzroka ne imeli virov

za svoj obstoj. Misliti je torej na splošno **narodno zavarovanje** za one, ki ne spadajo pod zavarovalne zakone.

Moderne bolnice in sanatoriji so predpogoji vsake učinkovite socialno-higijenske brige. One, so temelj. V zvezi s tem bo urediti danes povsem zanemarljeno vprašanje zdravnikov, katerim dr-

žava ne omogoča rednega izvrševanja zdravniške službe.

Našteli smo le nekaj glavnih in nujnih točk. V splošnem pa bo oblastna skupščina dolžna, da svoje delovanje regulira po vidikih socialnega skrbstva prebivalstva. — Taka mora namreč biti vsaka moderna uprava. Dr. Joža Bohinjec.

Kandidatne liste napredne fronte.

Vrstni red skrinjic po srezih (glavarstvih) in imena nosilcev naprednih kandidatnih list (SDS in NSS) za volitve v ljubljanski in mariborski oblasti (23. januarja).

1. skrinjica.

KAMNIK: dr. Rihard Karba, župan in lekarnar, Kamnik.

2. skrinjica.

BREŽICE: Karel Cimperšek, trgovec in posestnik, Sevnica.

KRANJ: dr. Albert Kramer, novinar, Ljubljana.

LOGATEC: Valentin Poljanšek, posestnik, Dobračeva pri Žireh.

LJUBLJANA (mesto): dr. Dinko Puc, odvetnik, Ljubljana; Ivan Tavčar, uradnik Delavske zbornice v Ljubljani.

3. skrinjica.

ČRNOMELJ: Julij Mazzelle, posestnik, Gradac pri Črnomlju.

KOČEVJE: Ivan Rus, posestnik in industrijalec, Loški potok.

KRŠKO: Alojzij Šribar, posestnik, Ardro pri Raki.

LITIJA: Franc Lajovic, trgovec in posestnik, Litija.

NOVO MESTO: Rudolf Faleskini, posestnik in opekarnar, Dol. Straža.

PTUJ: Lovro Petrovar, posestnik, Ivanj-kovci.

RADOVLJICA: Josip Ambrožič, posestnik, Ljubno; Alojzij Ferber, kovinar, Sava.

ŠMARJE: Anton Perkovič, kmet in župan, Sv. Florijan pri Rogatcu.

4. skrinjica.

CELJE (mesto): dr. Anton Božič, odvetnik, Celje.

DOL. LENDAVA: Janez Preininger, nadučitelj, Dobrovnik.

GOR. GRAD: dr. Jože Goričar, zdravnik, Mozirje.

KONJICE: Ignac Kotnik, posestnik in trgovec z lesom, Vitanje.

LAŠKO: dr. Joža Bohinjec, ravnatelj, Ljubljana.

LJUBLJANA (okolica): Franc Zebal, posestnik, Rudnik pri Ljubljani.

LJUTOMER: dr. Ivan Stojan, notar in župan, Ljutomer.

MARIBOR (desni breg): Jože Finžgar, kmečki sin, Sv. Marjeta na Drav. polju.

MARIBOR (levi breg): Matija Vračič, kmet in župan, Senarska.

MARIBOR (mesto): Josip Mohorko, postajenačelnik, Maribor.

MURSKA SOBOTA: Štefan Godina, evangelijski župnik, Gor. Petrovci.

PREVALJE: Peter Mravljak, posestnik, Vuhred.

SLOVENJGRAD: Albert Puncer, trafikan, Slovenjgradec.

5. skrinjica.

CELJE (okolica): Janko Lesničar, ravnatelj Zadrugne zveze, Celje.

Kakor vedno, nastopimo narodni socijalisti tudi pri teh volitvah disciplinirano. Vsi za enega, eden za vse! Sklep strankinega izvrševalnega odbora in vseh Krajevnih organizacij je, da volimo kandidatne liste Narodnega bloka.

nizacijo tako odrinili, da so v znak protesta vinarji sami postavili kandidatno listo.

Narodni socijalisti smo se pridružili naprednemu bloku z Jugoslovansko demokratsko stranko. V vrstah narodnega delavstva je bila izražena odločna zahteva, da se ne sme cepiti napredno-socialnih vrst na nešteto skupin in strank! Če hočemo imeti v oblastnih skupščinah vsaj nekaj kontrole nad klerikalnimi reakcionarci, potem je nujno potreben čim bolj enoten nastop. Na račun neenotnosti naprednih delovnih skupin so do sedaj vedno želi le klerikalci. Poleg tega je pa narodno in socialistično delavstvo zahtevalo, da so tudi njegovi zastopniki v oblastnih skupščinah. Z lastno močjo bi bilo težko dosegljivo. V sklenjeni vrsti naprednega bloka je pa to mogoče.

Že na prvi pogled vrstnega reda kandidatov naprednega bloka lahko trdimo, da je že danes sigurna izvolitev več tovarišev iz delavskega pokreta. Kdo n. pr. še dvomi, da bi ne bil izvoljen tovariš Tavčar v Ljubljani, tov. Mohorko v Mariboru, tovariš dr. Bohinjec v Laškem. Gotovo je, da imajo nameščenci in delavci največ izgledov, da dobe svoje interesne zastopnike iz list naprednega bloka. Kamorkoli drugam oddajo nameščenci in delavci svoje glasove, nimajo prav nobene garancije, da bo izvoljen kdo iz njihovih vrst, ki prav posebno pozna njih težnje in zahteve.

Tovariši! V boj za svoje kandidate! V vseh volilnih okrajih podpirajte liste naprednega bloka NSS in SDS, ki je edina vpoštevala na prvih mestih zastopnike delavcev in nameščencev!

Javorniški in jeseniški volilci!

Napredni blok sklicuje v nedeljo 16. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v prostorih gostilne »pri Čebularju« na Javorniku javen shod. Pozivljamo javorniške in jeseniške volilce, da se udeležijo tega shoda v kar največjem številu. — Isti dan se vrši ob 3. uri popoldne javen shod na Jesenicah. Tudi tega shoda se udeležite vsi polnočestvilno. Na shodih govori načelnik NSS tov. Juvan in kandidati radovljiskega okraja.

Mladinski vestnik.

JESENICE. Pred kratkim je moral zapustiti vrste našega »Bratstva« brat Nace Starič in odriniti k vojakom. Ni nam bilo mogoče, da bi napravilo društvo svojo običajno odhodnico in se s tem oddolžilo svojemu članu. Nenadno je prišel poziv in le osebnost smo se mogli posloviti. Bratu Nacetu iz vsega srca želimo, da mu bo izvrševanje državljske dolžnosti čim manj težko, da čimprej odsluži svoj rok in se povrne med nas, svoje brate. Izražamo upravičeno upanje, da na nas ne pozabi, da ostane zvest misli, ki ga je priklenila zdravemu in svežemu mladinskemu pokretu. Do zopetnega svidenja!

JESENICE. Vse članstvo »Bratstva« kakor tudi članstvo NSS in NSS na Jesenicah ter vso po izobrazbi hrepenečo javnost, posebno delavske kroge, opozarjamo, da bo v kratkem v društvenem lokalu pri g. Kokalu na Savi otvorena Ljudska knjižnica narodnosocialističnih organizacij na Jesenicah. Knjižnica bo vsakomur dostopna, zato obiskovanje najtopleje priporočamo, kajti »lepa in dobra knjiga je najboljši tovariš,« pravi star pregovor.

Delavci in nameščenci!

Edinole kandidati delavcev in nameščencev na združeni napredni listi NSS in SDS imajo izmed delavskih kandidatov ostalih strank največ izgledov na izvolitev.

Delavci in nameščenci imamo prav poseben interes, da dobimo svoje zastopnike v oblastnih skupščinah, katerih ena najvažnejših nalog je, da rešujejo socialna in gospodarska vprašanja. Tega so se tudi delavci in nameščenci v polni meri zavedali, ko so razmišljali o tem, kako naj nastopijo pri volitvah. Nastopiti je treba tako, da ne bodo kroglice delavcev in nameščencev zdrčale na dan volitev za prazen nič v skrinjice, kot se je to pri dosedanjih volitvah navadno zgodilo. Veliko se je govorilo o enotnem nastopu delavstva v Sloveniji, o enotni fronti delavcev in nameščencev. Ne rečemo, da bi tak volilen nastop ne prinesel mandate. Seveda samo v tem primeru, če bi vsi delavci in nameščenci enotne nastopili. Enotne fronte delavcev in nameščencev pa zaenkrat ni mogoče ustvariti. Posebno marksisti zavzemajo v tem vprašanju nesporeljivo naziranje, da gredo v enotno fronto šele tedaj, ako se vse ostale delavske skupine brez-pogojno podrede njihovim fantastičnim teorijam, ki so do sedaj le škodile delavskemu pokretu. Ni bilo drugega izhoda, da delavske organizacije nastopijo pri volitvah zopet ločeno.

Marksisti: socialni demokrati in komunisti imajo za volitve v oblastne skupščine dve listi. Ena je Bernotova, druga pa od gospodov, ki se zbirajo pri Strokovni komisiji. Marksisti v agitaciji ne govorijo resnice, če pravijo, da predstavljajo enotno delavsko fronto. Res je, da so na njihovih listah samo internacionalci in da so še sami med seboj skregani ter da nastopajo z dvema listama. Če bi imeli marksisti samo eno volilno listo, potem bi bilo pričakovati, da dosežejo z velikim naporom v ljubljanski in mariborski oblasti po en mandat. Sedaj pa, ko nastopajo ločeno, je vprašanje, če sploh dosežejo v kakšnem okraju mandat. Nevarnost je, da bodo vsi delavski glasovi izgubljeni, ki bi se oddali na to ali ono marksistično listo.

Tako zvani krščanski socijalci so popolnoma podlegli vodstvu stranke, kjer imajo prvo besedo klerikalni fabrikanti in bankirji. Nikjer nimajo krščanski socijalci svojih kandidatov na takem mestu, da bi prodrli. V Ljubljani je krščanski socijalec na tretjem brezupnem mestu; v Ljutomeru so pa krščansko-socialno viničarsko orga-

Dr. Otokar Ribar.

V Beogradu je umrl v sredo, dne 12. januarja ob 7. uri zvečer poslanik dr. Otokar Rybař. Vest o nenadni smrti našega dobrega prijatelja je globoko pretresla ves slovenski narod.

Pokojnik je bil nad dvajset let voditelj primorskih Slovencev. Nevenljive so njegove zasluge. Pod njegovim vodstvom so se zbudili primorski Slovenci k narodni zavesti in ustvarili ob jadranskem morju mogočni obrambni jez

proti navalu Italijanov in Nemcev na naše ozemlje in priborili našemu narodu pozicijo, ki je bila trdna kot kraška skala. Vse gospodarske, kulturne, strokovne in politične organizacije v Primorju so štele dr. Rybařa med svojega ustanovitelja. Organizatorna sila pokojnega Rybařa je povzročila, da so bili Slovenci na tem, da zavzamejo zadnjo postojanko na svojem zmagovitem pohodu — zvezdo jugoslovanskega Jadrana — Trst v svojo izključno posest.

Posebno vžaloščeni stojimo ob Rybařevem grobu narodni delavci. Rybař je bil med ustanovitelji narodne delavske organizacije, iz katere

je potem izšlo narodno-socialno strokovno gibanje ostale Slovenije. V dr. Rybařu je videlo slovensko delovno ljudstvo svojega voditelja. Vse njegovo življensko delo je bila ena sama borba za socialne pravice našega malega človeka. Dr. Rybař je izvajal socialistični program v praksi vsepovsod, kamor je segel njegov vpliv in njegova neutrudljiva delavnost.

Po preobratu mu ni bilo več usojeno, da se povrne med svoje ožje rojake. Ostal je v osvobojeni domovini, kateri je dal na razpolago vse svoje izredne talente, misleč pri tem vedno na neosvobodeno ozemlje, torišče njegovega življenjskega dela.

Narodno delavstvo plaka ob grobu svojega učitelja in voditelja in obljublja ob svetem spominu na dr. Rybařa, da bo izpolnjevalo njegove nauke in dovršilo delo, katero njemu ni bilo usojeno dovršiti.

Slava dr. Rybařu!

*

Dr. Otokar Rybař je bil rojen v Postojni, dne 12. septembra 1865. Po dokončanih pravnih študijah je leta 1892 vstopil v pisarno odvetnika dr. Osvartaga v Sežani. Tu se je pričelo njegovo politično udejstvovanje. Izvoljen je bil v sežanski občinski svet. Iz Sežane se je dr. Rybař preselil v Trst, kjer je bil kmalu predsednik društev: «Edinost», «Slovenske čil-

talnice» in «Tržaškega sokola» in «Tržaške posojilnice in hranilnice». Leta 1900. je bil dr. Rybař izvoljen v tržaški občinski svet, katerega član je ostal do prevrata. Leta 1907. je bil dr. Rybař izvoljen v Trstu za državnozborskega poslanca.

Neposredno pred vstopom Italije v vojno je bil dr. Rybař kot 50 letnik poklican pod orožje in poslan kot politični osumljenec na fronto — v strelske jarke. Tam je obolel, nakar so ga premeščali v razne garnizije.

O prevratu je bil dr. Rybař predsednik tržaškega Narodnega sveta. V decembru 1918. je bil določen za delegata naše države na pariški mirovni konferenci v Parizu, kjer je deloval dve leti. Med tem so italijanski fašisti razdeljali dr. Rybařevo pisarno v Trstu in njegova familija je bila primorana naseliti se na Bledu in pozneje v Ljubljani.

Leta 1921. je bil imenovan dr. Rybař za prvega delegata na rimski in portoroški konferenci. Leta 1922. je bil sprejet dr. Rybař v državno službo, dobil naslov pooblaščenega ministra in poslanika ter prevzel vodstvo oddelka za mednarodne pogodbe. Vse novejšie mednarodne pogodbe so delo dr. Rybařa. V ministrstvu za zunanje stvari ne bodo našli dr. Rybařu enakovrednega naslednika.

Pretekli teden je obolel dr. Rybař na pljučnici, kateri se je pridružilo še usodepolno zastrupljenje krvi. Dne 12. januarja ob 7. uri zvečer je izdihnil v rokah svoje hčerke in sina.

Izdaistvo v Mariboru in Celju.

Radikali in klerikalci so se v Mariboru in Celju zvezali z nemškim političnim in gospodarskim društvom. Ni pa to pakt, po katerem sprejmejo radikali in klerikalci zastoj nemške glasove. Radikali in klerikalci so morali priznati Nemcem dalekosežne gospodarske in politične koncesije, da so si izprosili njihove glasove.

Radikali in klerikalci se sedaj z vso zgovornostjo branijo očitkov, da vsled pakta z Nemci niso narodni izdajalci, ampak samo previdni strankarji, ki si hočejo zagotoviti čim več glasov za skupščinske volitve. Izgovor na strankarsko taktiko pa ne drži, ker nima stranka jemati v obzir samo suhe številke volilne matematike, ampak tudi obveznosti, ki jih ima napram celoti — narodu. In tej odgovornosti se menda kleri-

kalna in radikalna stranka ne bosta izogibali, vsaj tako radi naglašata, da sta **narodni** stranki.

S tem, da so se radikali in klerikalci sporazumeli s politično organizacijo Nemcev — so priznali Nemce v Celju in Mariboru kot politični faktor, ki ima odločati tudi v osvobodjeni domovini. Nihče ne odreka pravim Nemcem ohranitev njihovega narodnega značaja, kakor tudi popolnoma svobodno razpolaganje z državljanskimi pravicami. Ne moremo pa priznati v ogromni večini celjskim in mariborskim tako zvanim Nemcem, da tvorijo nacionalno in politično skupino in da se kot taki družijo s slovenskimi strankami. Ti tako zvani Nemci sploh niso Nemci, ampak bivši Slovenci, katere je dunajska in berlinska pangermanska propaganda odtujila našemu

Ivan Albrecht:

Cucek in Bucek in kar je bilo vmes.

I.

Ker sem tako vaje iz mlada, mi ne da žilica miru, da bi molčal, ampak moram pripovedovati. Če pa že človek pripoveduje, se mu včasih vrine tudi kakšna okrogla vmes. Mislim celo, da to ni nič hudega. Saj pravi tudi pregovor, da ima veselega človeka rad Bog in ljudje. Jaz temu še vedno verjamem, dasi so dandanašnji ljudje doberšen del vesolja pregnali od sebe. Meni se zdi, da je to nam vsem skupaj žal in da se še vsi prav radi spominjamo tistih starih časov, ko smo se znali res smejati. Saj ti časi niso niti daleč, le naš spomin je precej rešetast in vsakdanje skrbi in nadloge nas tako tarejo, da se nam godi čisto tako, kakor pravi tista pesem:

«z ur so dnevi, 'z dni so leta,
let in dni pa konca ni —»

Morda je res bilo že tudi nekdanje življenje bolj resno in trdo nego si danes mislimo, toda človek je že pač tak, da se minulosti spominja najrajši in v prvi vrsti po njeni solnčni, vedri strani. Čisto gotovo bodo tudi naši sodobniki, ki so pred leti kot mladeniči okušali strahote in bridkosti svetovne vojne, nekoč pripovedovali svojim vnukom, koliko veselega in za-

bavnega so doživeli na bojnih poljanah. Zakon narave je tak, da bridkost kmalu obledi in umrje v spominu, medtem ko spomin na vesele trenutke ne zapusti človeka do groba. In kakor mati narava dokazuje nepojmljivo modrost v vseh svojih zakonih, tako jo tudi v tem. Samo pomislimo, kaj bi bilo s človeškim rodod, če bi se vsaka mati po prvem otroku spominjala zgolj nadlog in bolečin?! Povesti o desetem bratu in pesmi o hčerki-desetnici prav gotovo ne bi priznali, podrobnejši odgovor pa si bo vedel dati na zgorajšnje vprašanje vsak čitatelj sam...

Ker je tedaj tako, da je včasih šegavost primerna in vedrost čisto celo potrebna, naj bo tudi meni dovoljeno seči enkrat malo nazaj v tiste čase, ko sta živela zaveznika, Cucek in Bucek, dva prijatelja po mili božji volji. Prijazni bralci in zlasti brhke bralke naj mi oprostite te skromne uvodne besede in naj mi, kar jih še posebej prosim, tudi ne zamerijo, če bi mi med pripovedovanjem zdrknila kakšna bolj kosmata z jezika. «Skozi eno uho noter, skozi drugo ven!» naj si mislijo, pa bo zanje in zame prav. — — —

Brenkova Katra je bila trikrat omožena. Od prvega moža je prejela v sladkem zakonskem jarmu marsikako po grbi; kajti dedec je bil skoro neprenehoma pijan. Katra je bila sicer pridna in pametna ženska, toda mož jo je odlikoval za vse lepe čednosti samo s pretepanjem. Bog je menda videl, da tako ne

gre, pa je zapored poklical prvega in drugega otroka iz tega pohabljenega zakona k sebi, nazadnje pa je poslal svojo dekle — belo smrt še po Katrinega pijanega moža. Človek bi si mislil, da je bila Katra za to uslugo nebesom hvaležna, v resnici je bilo pa čisto narobe. Tako je jokala pri pogrebu, da se je vsem ljudem smilila. Na vse mogoče načine je klicala in vabila rajnega, naj jo vsaj še enkrat pogleda, se ji še enkrat oglasi, pa če jo tudi potem še tako pretepe! Ljudje, kakor pač so, so jo nekaj časa milovali, potem so se pa začeli njeni žalosti smejati. Samo eden je bil na Doleh, ki je prav razumel Katrino bridkost. Gledal in poslušal je čevljar Štefan Brenk žalujočo Katro, pa si je mislil:

«Ako je že tega, ki jo je pretepal, imela tako rada, kako bi ljubila šele mene, ki sem krotak in iz srca ponižen!...»

Čim dalje jo je poslušal in ogledoval, tem mehkeje mu je bilo pri srcu, zlasti ko je še opazil, da hrani mlada vdova skrivnost novega življenja. Nekaj časa se je obotavljal, ko se pa le ni mogel premagati, je kar na pokopališču stopil k njej.

«Nikar preveč ne žaluj, Katra,» jo je tolažil, «saj veš, da ni pomoči. On je prestal, Bog mu daj dobro, nas pa še čaka. Saj pri-demo vsi na vrsto...»

Ker Katra ni bila premožna, sorodstvo ni moglo pričakovati nič prida sedmine in je prav kmalu odšlo s pokopališča. Tako je bila

narodu. Če bi priznali te posili-Nemce in izvajali iz tega skrajne konsekvence, bi se morali odreči tudi slovenskemu Mariboru. A mi teh Nemcev kot takih ne priznamo, kot priznamo, da imamo edinole Slovenci pravico do absolutnega gospodarstva v Mariboru. S paktom, ki so ga sklenili radikali in klerikalci s politično reprezentanco mariborskih nemškutarjev, so zagrešili neodpustljivi narodni greh, katerega upravičeno obsoja vsa slovenska javnost. Omalovaževati splošne slovenske interese na naši severni meji za nekaj desetih glasov, se pravi biti nevreden slovenskega imena.

Ne samo nacionalni interes nam narekuje naše stališče, ampak tudi interesi našega domačega delavstva. Vsem je znano, da celjska in mariborska nemškutarija vzdržuje v svojih podjetjih najraje tuje delavstvo. Slovensko delavstvo

in nameščenci so jim še vedno manjvreden material. Svojega ponižujočega mnenja o slovenskem delavstvu pa mariborska in celjska nemškutarija ne bo spremenila, če bo dobila potuho od slovenskih strank in koncesijo, da še naprej lahko živi v germanskih političnih vodah. Vezati se z Nemci v Celju in Mariboru, se pravi, izdati socialne in gospodarske interese slovenskega delavstva in nameščencev. Dokazov za našo trditev nam ni treba navajati. Dovolj se je pisalo že n. pr. o razmerah v mariborski kaznilnici in celjski tovarni tvrdke Westen.

Noben slovenski delavec ali nameščenec ne more voliti strank, ki so na severni meji izdale nacionalni program. Nemških podjetnikov ne more nihče voliti in naj jim je dala potem blagoslov tudi maloštevilna grupa radikalne partije ali SLS.

Politični pregled.

Državni proračun v finančnem odboru. Ple-num finančnega odbora je končal načelno razpravo o državnem proračunu za leto 1927-1928. Pri glasovanju je bil proračun v načelu sprejet s 16 proti 6 glasovom. V debati je bila od vseh govornikov iznešena ostra kritika o državnem gospodarstvu. Argumenti s strani opozicije so bili tako močni, da so morali celo poslanci vladnih strank priznati nedelavnost in nesposobnost vlade RR.

Državni monopol podkupa poljske uradnike? Beogradska «Politika» je priobčila iz Varšave vest, ki pravi: «Poljsko finančno ministrstvo je zahtevalo od državnega pravdnštva, da otvori preiskavo proti bivšemu uradniku ministrstva Lukaszju radi poskusa podkupovanja. Lukasz je prejel od jugoslovenske monopolne uprave 2.600.000 Din na račun obljubljenih mu pet milijonov, katere je imel uporabiti, da podkupi uradnike poljske monopolne uprave, da bi Poljska kupila ves jugoslovenski tobak, ki je za letos namenjen za izvoz.» Ni dovolj, da se imajo razni odgovorni faktorji že doma neprestano prati glede korupcijskih afer, sedaj smo po tej senzacionalni vesti oficijelno predstavili gospo korupcijo tudi — bratski Poljski.

Odpor proti radikalom v Vojvodini je vedno večji. Mase kmečkega in mestnega prebivalstva obračajo hrbet radikalni stranki. Radikalne vlade so v vojvodinem vsi leta od osvobođenja sem samo gospodarsko izrabljale. Davki so se nesumljeno izterjevali, dočim potem ni bilo nikdar denarja, kadar so Vojvodinci prosili zanj. Sedaj obljubujejo radikali Vojvodincem zlate gradove, če jih podpirajo pri volitvah v oblastne skupščine. Toda na prazne obljube nihče nič ne da. V Vojvodini bodo radikali izgubili večino svojih dosedanjih postojank.

Radića zapuša ljudstvo. Najmočnejše protiradićevsko gibanje se je pojavilo v Dalmaciji. Bivši Radićevi pristaši v veliki večini izjavljajo, da ne bodo več v Ligi HSS, ker je izdala kmečke interese. Da Radić nekoliko popravi situacijo za HSS, se je odpeljal na agitacijsko potovanje po Dalmaciji. Vsi njegovi shodi so pa jako klavrno potekali. Povsod se vrše Radićevi shodi v senci bajonetov. Ministri HSS so dali Radiću na razpolago orožnike, da ga varujejo pred razjarjenimi kmeti. V okolici Splita, nekdanji trdnjavi HSS, je imel Radić na shodih komaj po par sto ljudi in še med temi večino nasprotnikov, ki so ga neprestano motili z mečkljci. Posebno bučen je bil

Izvolitev delavskih kandidatov Naprednega bloka je gotova, če bodo vsi naši tovariši izvršili svojo dolžnost, šli na agitacijo od moža do moža in se na dan 23. januarja udeležili volitev.

shod v Sinju, kjer je ukazal navzoči minister dr. Krajač z oboroženo silo izprazniti zborovalno dvorano, da je obvaroval Radića najhujšega. Pred dvorano so se potem nadaljevale demonstracije in je ogorčeno ljudstvo pobilo vse šipe. Prav tako je moralo orožništvo razgnati številne demonstrante, bivše Radićeve pristaše, na shodu v Trilju. Pod vtisom katastrofalnih neuspehov je Radić zapustil Dalmacijo in se vrnil na Hrvaško, kjer se mu pa tudi ne godi mnogo boljše.

Obznana nad bivšo HRSS. Ministrski svet je sklenil preklicati obznano nad bivšo Hrvaško republikansko Seljačko Stranko, katero je potem pretvoril Štefan Radić v Hrvaško Seljačko Stranko. Kakor znano, je bila HRSS na temelju obznaneškega odloka razpuščena, mandati razveljavljeni in prvaki stranke so prišli v kazensko preiskavo. Med onimi, ki jih je zadela obznana, je bil tudi sedanji minister Košutić. Dočim je bil Radić amnestiran, se je Košutić formalno še vedno nahajal pod obznano, četudi je bil minister. Sedaj je vlada temu nevzdržnemu stanju napravila konec in preklicala obznano. Sicer pa radićevščina ne potrebuje več žandarjev, da se ji onemogoči škodljivo propagando med narodom. Seveda tudi tako daleč da morajo radićevce ščititi žandarji pred narodom, da jih kot varalice ne kamenja.

Mnogo je dobrih reči

na svetu, ali najboljši so pa

„DOKO“ čevlji

ki jih ne more noben izdelek prekositi. Kdor hoče štediti, mora nositi le Doko čevlje.

Trgovina „Doko“, Prešernova
ulica št. 9, dvorišče. 14

zdaj sama s Štefanom Brenkom med grobovi in je s hvaležnostjo poslušala njegove tolažilne besede.

«Oh, Štefan,» je vzdihovala, «ali misliš, da res?»

«Bog pomagaj, kakopak!» je mehko ponavljal čevljar Brenk.

«Oh, potlej ga bom pa le še videla —»

«Jej no, ne smeš misliti samo na to, Katra? Ali ne veš, kako je s teboj? Bog te potolaži, saj vidiš, da bo črviček potreben očeta, ko pride na svet —»

«Prav praviš,» je spet zajokala vdova, «zato mi je pa še hujše.»

«Kaj ti bo zato tako hudo —»

«Oh —»

«No, saj so še ljudje na svetu —»

«Oh, oh —»

«Meni se tako smiliš, da bi kar —»

«Oh, ali res, oh —»

Štefan Brenk je bil vedno bolj odločen. Spomnil se je celo, da ima Katra svojo bajto, medtem ko mora on prebivati pod tujo streho. Da bi imel on svoj dom, ej, potem bi šele delal in šival.

«Katra, če si pametna, ti bom kar povedal —»

«Ko mi je tako hudo —»

«Boš videla, da ti bo bolje, če si pametna.»

Vdova ga je pogledala skozi solze, a čevljar jo je prijel za roko:

«Če hočeš, bi ti jaz pomagal. Otrok bi imel očeta in ti varstvo in tolažbo. Reci, pa se lahko kar brž zmeniva.»

Katra si je otrla solze.

«Ali misliš?»

«Zakaj ne?»

«Pa bi res?»

«Prav res. Vidiš, bajto imaš, pa ne bi bilo treba hoditi okrog tujih ljudi —»

«Samo zadolženo je —»

«Bi se že odplačalo!»

«In popravil je nekaj —»

«Bi se že popravilo!»

«Tak misliš kar —?»

«Kaj bom čakal, sem dejal, ko vidim, kako je hudo!? Pa sem mislil, no, če si imela rajnega tako rada, ki te je pretepal, bi že tudi z menoj lahko živela —»

«To je res —»

«No, vidiš!»

Odpravila sta se proti domu. Katra ni niti vzdihnila, ko se je poslavljala od moževega groba.

«Že mora tako biti,» je dejala.

«Božja volja,» je potrdil Štefan Brenk in veselo pomislil, da bo zdaj imel bajto, svoj lastni dom! ... Šel je kar takoj s Katro in ji pridno pomagal razdirati mrtvaški oder ter spravljati po hiši vse v tak red, da bi bila čimprej zabrisana za rajnim vsaka sled. Ko sta končala, je Katra prinesla na mizo liter vina in hleb belega kruha.

«Še za beračem opravijo sedmino,» je dejala kakor v opravičilo.

Štefanu je bilo vse po volji. Kmalu sta se jela pomenkovati tako lepo kakor da sta od vekomaj določena drug za drugega. Ko je čevljar odhajal, sta bila že popolnoma zmenjena, vdova pa ni čisto nič pogrešala svojega prvega moža, temveč mislila samo na dan, ko postane Štefan Brenk njen drugi.

Otrok, ki ga je mati Katra dobila v taki zadovoljnosti na svet, ni kazal seve prav nič veselja do smrti. Malo je bilo punčka. Krstili so jo za Liziko. Mati je bila vesela, da bo imela mala očeta, ter jo je skrbno negovala, ljudje pa so njeno veselje in njeno materinsko skrb tolmačili po svoje ter jeli namigavati, da je rajni že vedel, zakaj je pil. Zlobni jeziki so kar očitno trdili, da je mala Lizika čisto podobna — ne svojemu očetu, temveč očmu, Štefanu Brenku.

«Pa naj mu bo,» se je smejala Katra. «Jo bo imel še rajši!»

Zbog tega so morale govorice kmalu potihniti, Katra pa je lepo zadovoljno živela s svojim novim možem. Ko je po smrti prvega nastopil prvič vernih duš dan, je še gorela na njegovem grobu ena edina samica svečka, ko pa se je ta dan obnovil drugič, ni bilo na pozabljenem grobu nobene lučke več. Katri so rekli samo Brenkova Katra in njej je bilo všeč in prav tako.

Otroška letina je bila na tej njivi dobra

Narodno-strokovna zveza.

Vsem članom N.S.Z!

Ponovno opozarjamo na sklep našega Izvrševalnega odbora, da velja za vse naše člane stroga obveznost, iti v nedeljo 23. t. m. na volišče in voliti «napredni blok» (SDS in NSS). Ne pozabite, da imamo na teh listah tudi naše zastopnike in je torej naša dolžnost, da jim pomagamo do čim lepšega uspeha.

Prilagodno nedeljo torej vsi do zadnjega na volišče in oddajte svoj glas našim možem, ki bodo vedno in povsod znali ščititi našega domačega delavca.

Pa ne samo to bodi naša dolžnost, dolžnost nas vseh je, da zadnji teden agitiramo za te liste in gremo med naše prijatelje, sodelavce in sosede. Povedati moramo vsem, kdo so ti naši možje in kaj hočejo. Vsi moramo postati agitatorji in potem smemo biti trdno prepričani v res lep uspeh.

Tovariši! Vsi na plan in storite svojo dolžnost!

VODSIVO NSZ.

LOGATEC. Podružnica «Unije» v Logatcu ima v nedeljo 16. t. m. ob treh popoldne svoj občni zbor. Vabimo vse člane, da se tega obnega zbora udeležijo v kar največjem številu. Na obnem zboru poroča tajnik tov. Kravos.

SENOVO. V nedeljo 16. t. m. se vrši ob 10. uri dopoldne v rudniški restavraciji članski sestanek, na katerega imajo dostop samo člani NSZ. Za vse člane udeležba strogo obvezna. Poroča delegat iz Ljubljane.

ZAGORJE. Podružnice NSZ v Zagorju so imele v nedeljo 9. t. m. članski sestanek, na katerem je poročal centralni tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. V poldrugournem govoru je orisal položaj delavstva in označil naloge, ki jih imajo podružnice v tem letu izvršiti. Govor tov. tajnika so vzeli zborovalci z odobravanjem na znanje.

KRIŽE. V četrtek 13. t. m. se vrši pri nas informativni sestanek za ustanovitev NSZ. Na sestanku bo poročal tajnik tov. Kravos. O sestanku bomo poročali.

MAVČICE. Pri nas se je pričelo v zadnjem času gibanje za ustanovitev podružnice Narodno-strokovne zveze. V petek 14. t. m. se vrši pri nas informativni sestanek, na katerem bo poročal strokovni tajnik tov. Kravos o nalogah in ciljih NSZ. V prihodnji številki bomo poročali o tem sestanku.

PTUJ. Prejeli smo iz Ptuja ta-le dopis: Vsak teden čitam v «Novi Pravi» o članskih sestankih in predavanjih. Mislil sem po vsakem poročilu, da se bo naša podružnica zbudila iz mrtvila ter začela v novem letu redno s predavanji in članskimi sestanki. Zaman sem čakal na poročilo o kakem članskem sestanku iz Ptuja. Drugod so vsak mesec članski sestanki ali predavanja, pri nas pa niti duha ni o kakem predavanju. Drugod se že uživajo sadovi takih prepotrebnih članskih sestankov, kaj se pa pri nas dela? Ničesar! Kdo je temu kriv? Ali morda delavec? Nikakor ne! Po mojem mnenju bi s tako splošno trditvijo delali preveliko in preočito krivico našemu delavcu. Dejstvo pa je, da imamo med seboj ljudi, ki bi bili v prvi vrsti poklicani, da delajo na to, da se naš delavec izobrazuje. Ne drže izgovori, da je ta ali oni preobremenjen z delom. Potrebna je samo volja! Zaman iščemo pri naših ljudeh, ker se namreč dejanski ne zavedajo, da vodi truda-polna pot do uspehov le preko intenzivne delavnosti, aktivnosti in jake propagandne sile. Brez volje pa ni dela in brez truda v delu ni uspeha. Zato vam kličem, dragi tovariši in tovarišice: Na delo v novem letu! Ne držimo rok navzkriž. Ni zadosti, da smo v preteklem letu razvili svoj prapor. Gledati moramo v prvi vrsti na to, da se bo pod tem praporom zbralo kar največ narodno-zavednega delavstva.

KOČEVJE. V soboto 15. t. m. ob sedmih zvečer ima podružnica NSZ v Kočevju svoj sestanek pri Ferlesu. Na sestanku bo poročal tajnik tov. Kravos iz Ljubljane in vabimo zato vse člane in prijatelje, da se sestanka udeležijo v čim večjem številu.

ŠT. JANŽ. Narodno-strokovna zveza bo imela v nedeljo 16. t. m. ob desetih dopoldne v gostilni g. Ignaca Majcena članski sestanek, na katerem

bo poročal delgat iz Ljubljane. Vabimo vse napredno delavstvo, da se tega sestanka udeleži v kar največjem številu.

PREDVOR PRI KRANJU. V ponedeljek 17. t. m. se vrši pri nas informativni sestanek za ustanovitev podružnice NSZ. Na sestanku poroča tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. O sestanku bomo poročali.

ZIDANI MOST. Tukajšnja podružnica «Unije» priredi v torek 18. t. m. ob štirih popoldne v prostorih restavracije Juvančič članski sestanek, na katerem bo poročal delegat centrale iz Ljubljane. Vabimo vse člane, da se udeležijo tega sestanka sigurno in točno.

LITJA. V nedeljo 16. t. m. se vrši ob desetih dopoldne v prostorih gostilne «Na pošti» članski sestanek NSZ. Vsi tovariši naj se tega sestanka sigurno in točno udeležijo. Poroča tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. Vsi točno in sigurno.

JESENICE. V četrtek 13. t. m. se je vršil članski sestanek, na katerem se je sestavila kandidatna lista za volitve obratnih zaupnikov v tvornicah na Savi ter Javornikih. Več o tem bomo poročali prihodnjič. — Na splošno željo članstva so pričeli akcijo za ustanovitev Ljudske knjižnice, katere bo še ta mesec otvorjena, ter opozarjamo članstvo, da se bo iste posluževalo. Posebno pa opozarjamo, da se članstvo vpiše v strokovno-politično šolo, katere se otvori pričetkom februarja; vpisuje br. Tine Zupan ali br. Tone Čufar.

ČRNA. V nedeljo 16. t. m. se vrši pri naš članski sestanek, na katerem poroča delegat centrale. Z ozirom na važnost tega sestanka, naj pridejo prav vsi tovariši.

MEŽICA. Tudi pri nas se vrši članski sestanek z zelo važnim dnevnim redom. Dolžnost vsakega člana je, da pride sigurno in točno na sestanek.

VIČ. Narodno-strokovna zveza Vič-Glince-Rožna dolina priredi v nedeljo 16. t. m. v gostilniških prostorih «Amerika» na Glincah I. predpušno veselico, katere čisti dobiček je namenjen kulturno-prosvetnemu odseku. Vstopnine ni. Sodeluje godba na pihala in lastni tamburaški zbor.

VIČ. Narodno-strokovna zveza Vič-Glince-Rožna dolina je v zimski sezoni poleg strokovnega dela začela tudi s kulturno-prosvetnim delom. 6. t. m. na sv. Treh kraljev je gostoval dramatični odsek na Sokolskem odru na Igu z Golgato,

in obilna. Manjkalo ni Janeza ne Franceljna ne Micke ne Katrice in ne Jožeta in ne Mihčeta. Štefan se je včasih celo bal, da bo zmanjkalo svetnikov v pratiki, vendar do tega ni prišlo, ker je moral prej odriniti v krtovo deželo. Katra je spet jokala in žalovala, vendar ne tako hudo kakor prvič. Nekaj otrok je bilo že toliko odraslih, da se je lahko zanašala na njihovo pomoč. Poleg tega je upala, da je sreča, ki ji je že dvakrat bila mila, tudi v tretje ne zapusti. Trdno upanje je tudi resni varalo. Dobila je še tretjega moža, vendar ji z njim ni šlo tako gladko, ko s prvima dvema. Spak je bil prebrisan in je hotel, da mu pred poroko zapiše bajto.

«Naj pa bo,» si je mislila Katra, «po njegovi smrti bo itak bajta spet moja.»

Pri tem računu se je revica vstela. Tretjemu se ni s smrtjo prav nič mudilo, temveč je kar lepo počakal, da je prišla Katra sama na vrsto. Lepo po krščansko jo je pokopal, opravil za njo vse, kar in kakor se spodobi, sam pa obdržal bajto in odpravil otroke drugega za drugim po svetu...

To je bil hud udarec zlasti za najmlajša dva, Jožeta in Mihčeta, vendar se je tudi njima obrnilo tako, da je bilo prav. Ker sta bila precej istih let, (Jože je bil samo poldrugo leto starejši od Mihčeta), sta se najbolj razumela in sta tiščala vedno skupaj liki dvojčka. Tudi njima je šla na roko polsestra Lizika, ki je bila tedaj že odrasla in je služila

v sosesčini. Bila je malo grbasta in na levu nogo šepasta, sicer pa pripravna deklinja. Delala je rada in so jo zbog tega tudi ljudje imeli radi. Ko je tedaj slišala, kako in kaj počne njen drugi oči, sta se ji najmlajša dva posebno zasmilila. Zlasti se je bala za Jožeta, ki je bil sicer visok za svoja leta, zraven pa tako šilasto droben, da so cunje kar visele na njem kot na preklji. Spomnila se je, kako je bil Jožek smešen otroček in kolikokrat se mu je morala smejati, ko je začel izgovarjati prve besede. Jezik mu nikakor ni hotel biti pokoren, zlasti ne pri besedi, ki je bila dečku najljubša. Kadar je hotel izreči «cukerček», se mu je vedno zataknilo tako, da se je glasilo «cucek». Vsi so se mu smejali, ponavljali spakedranko za njim in ga oponašali, dokler se ga iz sladkega «cukerčka» ni oprijelo ime — Cucek. Nihče mu ni več dejal Jožek ali Joško ali Jože, ampak samo Cucek. Nazadnje se je privadil tega imena tudi sam in ostal Cucek vse svoje žive dni.

Poldrugo leto mlajši Mihče je bil bolj nizek in čokat, čisto materina podoba. Medtem ko je Cucek rad mnogo govoril in modroval, je bil Mihče bolj tihe narave. Gledal je kapasto in govoril malo, kakor da vedno nekaj premišljuje. Njega je imela Lizika rada, ker jo je spominjal matere.

Medtem ko so se torej ostali razšli na vse štiri strani sveta, je Lizika poskrbela, da

sta prišla Cucek in Mihče v njeno bližino v Loče. Cucek je pasel krave pri enem kmetu, Mihče pa pri drugem. Ščasoma se je Liziki celo posrečilo, da je obema poskrbela za boljše čase. Cucek se je šel učiti krojaštva, Mihče pa je prišel k puškarjem, tako da sta bila oba izučena rokodelca, ko sta bila godna za vojaški stan. Medtem ko Cucek niso nikoli hoteli dati vojaške suknje, so Mihca takoj ob prvem potrdili. Moral je k vojakom, kjer je preživel tri dolga leta.

Ta čas je Cucek pridno vrtel šivanko, pri službi marsikak novič in se izkazoval hvaležnega polsestri Liziki za njeno nekdanjo brigo. Preselil se je bil nazaj na Dole, ne sicer v materino bajto, kjer so zdaj gospodarili čisto tuji ljudje, ampak k možu, ki so mu rekli Pigapuc. Pigapuc je bil samec, takole okrog štiridesetih let. Na obeh straneh vratu ga je odlikovala krepka golša, sicer pa ni bil napačen človek. Preživljal se je z delom svojih rok. Hodil je po kmetih v dnino, razen tega pa je delal cokolje, popravljal grablje, kosišča in izdeloval toporišča, tako da mu ni nikoli manjkalo dela.

S Cuckom sta bila kmalu dobra prijatelja. Šla sta večkrat skupaj vasovat in se pri takih prilikah pomenkovala o tem in onem.

Tako se je Cucek nekoč jel čuditi, zakaj se Pigapuc ne oženi.

«Saj bi se,» je dejal slednji, «samo prave ženske ne najdem.» (Dalje prih.)

Pogovor o tem in onem.

Kdo so junaki romanov?

Priljubljeni francoski pisatelj Jean Vignaud, ki je poznan po samoniklosti junakov svojih romanov, je nedavno pravil, kako najde junake za svoje romane. Skromno je priznal, da je to igra primera, ki mu donaja najrazličnejše osebnosti, katere potem popisuje v svojih delih.

Tako je nekoč pri izprehodu na pobočju Seine v Parizu srečal skromno oblečenega moža zanemarljive zunanosti. Ta možakar ga je ustavil in mu ponudil v nakup razkošno opremljeno repetirno pištolo, bogato okrašeno in zelo dragoceno, ker podobno orožje izdelujejo edino le v Orijentu. Pisatelj je začuden ogledoval dragoceno orožje v umazanih rokah čudnega prodajalca. Toda ta mu je pokazal dninarja, ki se je krivil pod vrečo premoga in mu dejal: «To je princ, ki je padel v revščino in nujno potrebuje denar. Toda sram ga je, da bi sam prodajal stvari, ki so mu še preostale od nekdanjega ogromnega bogastva.» Tako je Vignaud spoznal junaka svojega romana «Sarati».

Pričetek drugega Vignaudovega romana spada v dobo, ko je potoval po južnem Tunisu. Njegovo pozornost je vzbudil tajinstven, tih grad, in povpraševal je po njegovem lastniku in prebivalcu. Zvedel je, da prebiva v gradu star Maltezec, ki od okupacije Tunisa po Francozih ni več prestopil grajskega praga. V znamenje protesta se je prostovoljno zaprl v svoj grad, podobno kot se je zaprl papež v Vatikanu. Usoda Maltežanova je pisatelja tako zanimala, da se je zanjo poglobljeval in jo pozneje obdelal v svojem romanu «Dom Maltežana».

Sveta Električna.

Po kmetih se postavljajo zadnja leta čudne kapelice in posvečene so še bolj čudnemu svetniku. Ozek, bel stolpič pozdravlja že od daleč z rdečo streho, ponekde je še vrtec z ograjo okoli in povsod se igrajo okoli teh novih kapelice otroci. Ali res se postavljajo po kmetih kapelice? Res, res — postavljajo kapelice novemu božanstvu — Električni in novemu svetniku sv. Transformatorju.

Staro božanstvo je bilo tajinstveno molčeče. Ljudje so je hodili molit in prositi za pomoč v življenjskih težavah ter za pomoč pri delu. Novo božanstvo pa že ni več tako molčljivo. Ponoči in podnevi poje svojo zateglo melodijo. In ljudje ne hodijo več za njim, ne padajo ponižno na kolena — novi bog tega ne vidi rad. Po tenkih žicah beži za ljudmi v delavnice, v hleve in stanovanja in ljudje, ko ga gledajo, kako dela z motorjem, zatlačijo roke v žep, če so moškega spola, ali jih vpro v bok, če so ženskega, in okoli usten jim zaigra zadovoljen in nekoliko ponosen smehljaj.

Preje so se ljudje ponižno trkali na prsi in vzklikali: «Razsvetli nas, o gospod!» — danes pa, ko po celodnevem delu posedajo h knjigi ali k časopisu, obrnejo brez besed tajinstveni okretač na steni in novi bog jim posveti na knjige, katere je pomagal tiskati, in za časopise, katerim je prinesel vesti iz daljnih krajev. Transformatorji se širijo po mestih in vaseh kot postaje križevega pota in ob lepem vremenu postajajo okoli njih ljudje in se razgovarjajo, kot so se nekdaj sestajali in razgovarjali pod lipo pred vaškim zvonikom.

Ali razumele, gospodje župniki, kako nevaren nasprotnik prihaja? Svetujemo vam, nikar ga ne podcenjujte! Dokler so ljudje svetili samo z leščerbo ali svečko, so navadno čitali samo eno knjigo, sv. pismo in poljubovali sličice, ki so jih dobili pri krstu ali prvem obhajilu. Pri slabi svetlobi niso videli dobro črk in bilo je udobnejše čitati nekaj, kar so znali že iz glave. In to je bilo sv. pismo. Danes pa se širi dobra luč in ljudje pričenjajo čitati knjige in celo časopise! In čitanje, gospodje župniki, verujte, je zelo nevarna stvar. Pazite na sv. Električno in sv. Transformatorja! Tudi po kmetih jim že postavljajo kapelice.

Splošno vprašanje o sovjetski Rusiji.

Te dni se je vršila v Moskvi diskuzija v zvezi z zakonskim predlogom o zakonu in rodbini, o katerem ravnokar razpravlja Vsesvezni osrednji izvrševalni odbor. Predavalna dvorana je bila nabito polna in mladina obojega spola je bila nad vse častno zastopana.

Predavali so profesorji Bromer, Čeruchovskij in Sepp ter privatni docent Melik-Pašev, ki so v svojih govorih pojasnjevali ta za mladino tako zanimivi problem. Predavanja so se vršila v resni, toda obenem zanimivi obliki, tako da se je popolnoma obšla spolzkost te teme.

Prvo vprašanje debate je veljalo prostituciji. Prostitucija in spolna revolucija je odpravila, kot znano, tako zvano reglementacijo. Istočasno je treba pripomniti, da mora po sovjetskih zakonih sovjetska milica postopati s prostitutkami po vseh pravilih korektnosti in vljudnosti in ne sme dopustiti, da bi se z njimi ravnalo sirovo, temveč vsled tega, ker se smatra prostitutke za žrtve negativnih strani življenja in socialnih razmer.

Kdo je zakrivil prostitucijo? Zakrivilo jo je povpraševanje. Ženska se vda prostituciji tem preje, čim manjše je njeno duševno obzorje. Moški pa si poišče prostitutko tem preje, čim bolj je duševno razvit. Ankete med delavci so dokazale, da je stikanje delavcev s prostitutkami tem pogostejše, čim više so kvalificirani.

Težišče vprašanja je boj proti povpraševanju. Pojavljajo se že glasovi, ki zahtevajo boj in kazni proti onim, ki prostitucijo iščejo. — Znani specialista profesor Elistratov celo zahteva, da naj se smatra moške, ki se poslužujejo prostitucije, za najnevarnejše zločince, katere je treba postaviti izven državljskih pravic.

Učite se angleški!

«Vorwärtz» poroča iz Londona, kakšna čudna nezgoda se je pripetila nekemu vzhodnogališkemu židovskemu rabinu (duhovniku) in njegovi prijateljici takoj po prihodu v London. Rabin s svojo prijateljico je prišel namreč na popisni urad, da dobi dovoljenje za prebivanje v Londonu. Toda niti on, niti njegova prijateljica nista razumela niti besede angleški. Uradnik angleškega urada je mislil, da gre za novoporočeni par, stavljal jima je nekoliko vprašanj, na katera sta odgovarjala z edino besedo, ki sta jo poznala in ta beseda je bila «Yes» (da). Končno sta podpisala še protokol in šele potem sta ugotovila, da sta se prav za prav pravkar vzela. Najvišjemu londonskemu rabinu se je šele po daljšem trudu posrečilo najti klauzulo, ki proglasa ta nehoteni zakon za neveljaven.

Ženska odkrila novo prvino.

Iz Florence prihaja vest, da je asistentka kemične laboratorija na tamošnji univerzi, gospodična Brunetti, odkrila in izločila novo prvino. Gospodična Brunetti je pri njenem raziskavanju podpiral znani kemik univerzitetni profesor Rolla in v italijanskih znanstvenih krogih je novo odkritje zbudilo veliko pozornost.

Profesor Rolla in gospodična Brunetti sta v skupnem predavanju izjavila, da sta celi dve leti iskala pot, po kateri bi mogla izločiti novo prvino (element), da pa se jima je to posrečilo šele preteklega meseca. Profesor Rolla je nazval novo prvino florentinum in izjavil, da mu ne prišteva nobenega praktičnega pomena, da pa je florentinum najdražja prvina izmed vseh prasinov, tudi dražji kot radium. Treba je več deset ton mineralij, da se pridobi samo en gram nove prvine. Do sedaj se je pridobilo šele nekaj gramov florentina.

Gornja vest je vzbudila v strokovnih krogih veliko presenečenje, posebno vsled tega, ker se je pred kratkim poročilo iz Anglije, da so tam odkrili «zadnjo» neznano prvino.

V poslednjih dveh letih se je posrečilo izločiti štiri nove prvine: masurium, renium, ilinium in brodium. Masurium in renium so odkrili v Nemčiji, ilinium v Ameriki in brodium v Angliji.

Florentinum se da izločiti s pomočjo rentgenovih žarkov.

Zabavni kotiček.

Izguba. Gospod Vohernik je po nesreči požrl gumb od ovratnika in dasi se je dal radi tega trikrat operirati, se zdravnikom vendar ni posrečilo najti nesrečni gumb. Četrtri pa se gospod Vohernik ni dal več operirati, temveč si je raje kupil nov gumb.

Teško sporazumljenje. Gospa Copatarica s prvega nadstropja zasliši v pritličju nek ropot. Hitro vtakne glavo skozi vrata in zakliče: «Kdo je tam?»

Glas iz pritličja: «Kdo je tam, ki vprašuje, kdo je tam?»

Gospa Copatarica: «Kdo je to, ki vprašuje, kdo je tam, če vprašam, kdo je tam?»

Glas iz pritličja: «Kdo je to, ki vprašuje, kdo je tam, ko vprašam, kdo je to, ki vprašuje, kdo je tam, ko vprašam kdo je to, ki vprašuje kdo je tam?»

P. s. Čitatelj si zanimivi razgovor lahko sam nadaljuje.

Iz irskega humorja. Mike, ki je skoro do vratu zasut vsled eksplozije plinov v premogokopu: «Pazi vendar za vruga, kako ravnaš s krampom! Ravno kar si mi gotovo prebil nogo!»

Pat: «Nikar ne klobasaj! Če znaš ti boljše, pa zlezi ven in poskusi se odkopati sam.»

Le nič ne skrbite! Irski bajtar se je selil in nekoliko njegovih dobrih prijateljev se je ponudilo, da mu pomagajo pri selitvi. Takoj so prijeli za delo in dvignili kurnik s tal, da ga odneso. Bil je proketo težak, toda ker so bili obljubili, so napeli svoje sile in ga odnesli. Ko so se za čas ustavili, da si odpočijejo, je eden od njih vprašal: «Kje pa je Patrick?»

«Le nič ne skrbite!» se je oglasil glas iz kur-nika. «Jaz sem tukaj in nesem budilko.»

Zmota. «Ko sem vzela Franceljna za moža, sem mislila, da je sanjač.»

«No, in sedaj?»

«Sedaj vem, da je čisto navaden zaspanec.»

Zadnji čas. Sodnik k potepuhu, ki je ušel iz gostilne, ne da bi poravnal ceho: «Torej lakota, pravi, vas je nagnala k temu, da ste v gostilni naročili srnin hrbet v omaki? Kako dolgo pa pred tem niste ničesar jedli?»

Obtoženec: «Srninega hrbta nisem jedel že pre-kdo dve leti, slavno sodišče!»

Napak razumela. Žena je ušla svojemu možu. Toda premislila se je in ko se je vrnila, je našla v stanovanju polno cvetic. «Torej si slutil, da se vrnem!» je dejala možu. — «Kaj šel! Te šopke so mi poslali prijatelji, ko so zvedeli, da si me zapustila.»

Izvolite vstopiti, gospod Shakespeare! Neki mladi madžarski dramatik je predložil provincialnemu gledališču svojo prvo dramo. Gledališče je dramo sprejelo. Ob enajstih dopoldne je bila določena skušnja. Že ob desetih dopoldne je stal srečni dramatik pred vrati Talije. Glej nesrečo: na vratih je bilo zapisano: Vstop je dovoljen izključno le članom gledališča. Poleg tega napisa je bila pritrjena tabla, na kateri se je bralo: od 9 do 10 Shakespeare — Hamlet, od 11. do 1. drama nadebudnega mladega dramatika. — Mladi pesnik je šel gumbe, vprašujoč se: ali naj vstopim, ali ne. Ko so mu pokazali gumbi, da lahko vstopi, pritisne na zvonec. Pokaže se portir in vpraša: «Kaj želite?» Naš junak ponosno odgovori: «Jaz sem avtor drame, katere skušnja je razpisana. — Portir nezaupljivo pogleda avtorja (ki je bil zelo slabo oblečen) in pogleda na tablo ter reče: «Prav imate, — izvolite vstopiti, gospod Shakespeare!»

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Z največjo zaupljivostjo je mati izročila svojo edinko v roke brezvestnega lopova.

Alfred se je zopet naslonil na blazine.

«No, sedaj prideš pa ti na vrsto, Herbert. Ema Wilms je dokaj lepša kot moja Liza, in po tem, da ti prepuščam tako mično stvarco, moraš ceniti moje prijateljstvo do tebe. Sedaj pa ne odlašaj predolgo, še danes poskusi svojo srečo, skušaj, da se čimprej seznaniš z njo!»

«Se bo zgodilo, bodi brez skrbi! Tvojo prijateljsko uslugo znam dobro ceniti, in o prvi priliki, ki se mi bo nudila, te sijajno nagradim z njo.»

«Le pusti to, oba sva vendar vedno eden drugemu pri vsaki priložnosti pomagala. Zato poskusi svojo srečo, želim ti ravno tak uspeh kot sem ga imel jaz pri Lizi. Potem imava oba za dalj časa prav čedni deklici za ljubici, kateri nama bodo vsi najini znanzi zavidali.»

«Da, če bi le že bila tako daleč! No, ali ne maraš vstati? Pojdiva na majhno okrepčilo v zajtrkovalnico!»

Alfred se s težavo dvigne v posteljo.

«No, radi mene, saj me itak žeja, imam prav poštenega mačka. Kajti povedati ti še moram, da sem se potem, ko sem spremil Lizo domov, odpeljal zopet v hotel 'Eden' in se tamkaj do ranega jutra zabaval z mojimi lepimi sestričnimi in mojo ljubko, krepostno sestro. Želel sem le, da bi bil tudi ti zraven.»

«No, tudi jaz sem se prav dobro imel,» odvrne Herbert razposajeno, «toda teh razuzdanih lahkoživk sem že do grla sit. Prav imaš, edino, kar ti še ugaja, je takale nepokvarjena deklica.»

«Gotovo, Herbert, to je prvi življenski cilj. Le enkrat je človek mlad, kasneje je kesanje prepozno.»

«Čisto prav, prijatelj, ravnati se je treba po reku: Živeti in uživati, dokler je čas.»

Alfred je zlezal izpod odeje. Dočim mu njegov služabnik pomaga pri oblačenju, čaka nanj njegov prijatelj v sosedni sobi. Potem pa oba odideta v zajtrkovalnico, kjer nadaljujeta svoje razuzdane razgovore pri steklenici najboljšega vina. Smejoč se trčita s kozarci na Lizino zdravje, seveda pri tem ne pozabita Eme Wilms. In Herbert se zadovoljno smehlja, ko da izraza nadeji, da se mu bo vsekakor kmalu posrečilo zapeljati nedolžno deklico.

Ena teh nesrečnih deklic je že postala žrtev brezvestnega lopova, ali bo tudi njeno prijateljico doletela enaka usoda? Kdo ve, verjetnost je vsekakor precejšnja.

Prvo približevanje.

Kratek zimski dan se bliža k zatonu. Gosta megla leži nad nasadi, katerih drevje štrli s svojimi golimi vejami kot kaka pošast kvišku. Celotno hiše, ki stoje v bližini nasadov je radi megle komaj razločiti. Goreče plinove svetiljke se zde kot trepetajoče rumene pege v meglenem morju.

V zvoniku je ura ravno odbila sedem. Ob tej uri preneha delo v večini tovarn ter kaj kmalu na to ožive dotlej precej prazne in puste ulice od množice delavcev in delavk, ki vsi hite v svoja borna bivališča.

Med to množico se nahaja tudi vitka deklica, Ema Wilms, ki z malo košarico v roki hiti v smeri proti nasadam, skozi katere vodi najbližja pot do doma. Naravnost želi si gorke peči, ker jo ledeno-hladna megla kljub hitri hoji pretresa do mozga.

Še vedno ne more Ema pozabiti besed svoje prijateljice. Vedno in vedno ji brni v glavi, kako dobro se ji godi. Vedno večja zavist kljuje v njenem srcu. Ali ni tudi ona brhka, — da, celo lepa deklica? Saj se ji je celo pogosto zatrejalo, da je mnogo, mnogo lepša od Lize. In ta je imela vse, kar ji je pozelelo srce, medtem ko se mora ona boriti z revščino in bedo. Ne, tako ne sme iti dalje, tudi ona hoče živeti in uživati. To je sedaj njen trden sklep.

V tem razmišljanju Ema nenadoma ostro upre svoj pogled v gosto meglo. Zdi se ji, da je deklica, ki neposredno pred njo tako hiti, Liza. Da, ni dvoma, njena prijateljica je tik pred njo; vsekakor se tudi ona vrača z dela ter hiti proti domu.

Ema požuri svoje korake, da dohiti prijateljico.

«Liza, ah, prav po godu mi je, da te naletim, — jaz — —»

Besede zastanejo na ustnicah mlade deklice, meneč, da se je zmotila v osebi. Ali je mogoče, da je to Liza, njena prijateljica, katere zunanost je docela izpremenjena. Svojim očem skoro ne more verjeti. To nervozno trepetajoče bitje z bledim obrazom, z nemirnimi, preplašenimi očmi, naj bo Liza. Nemogoče! In vendar!

«Liza, za božjo voljo, kaj pa ti je?» vzklikne Ema prestrašena ter prime prijateljico za roko, ko se je uverila, da se vendarle ni zmotila.

«Slabo mi je, prehladila sem se!» dihne Liza skozi krčevito stisnjene zobe, ne da bi pogledala prijateljico.

«Ah tako, zakaj pa delaš, ostani doma ter se vleži v posteljo. Saj dobiš podporo iz bolniške blagajne.»

«Mi bo že zopet odleglo.»

«Gotovo si se prehladila na plesu, kaj ne? Lahko si bila oblečena ter si najbrže razgreta šla iz dvorane, ali pa celo kaj mrzlega pila?»

«Da, da, najbrže bo kaj takega,» odvrne Liza, ki se boječe izmika pogledu svoje prijateljice.

«Ali si se dobro zabavala, Liza?»

«Krasno, izborno, bilo je naravnost božanstveno — hahaha — res izborno,» vzklikne Liza smehljaje, pri čemer odmeva njen glas kot roganje.

Ema ne ve, kako naj si tolmači čudno, nenavadno obnašanje svoje prijateljice. Vtis ima, da je res bolna.

«Ali naj te spremim do doma?»

«Ne, ne, pusti me v miru, — pa srečno,» vzklikne Liza nekam razburjeno ter s tako naglico odhiti, da ji namah v gosti megli zgine izpred oči.

Razočarana gre sedaj Ema svojo pot. Niti malo ne opazi, da gre elegantno oblečen gospod že precej časa tik za njo. Vsa prestrašena se zgane, ko zasliši poleg sebe moški glas:

«Tako sama, dovolite, gospodična, da vam snem ponuditi svoje spremstvo?»

Ema se ozre kvišku. Poleg nje gre elegantno oblečen mlad mož, prijetnega obraza, čigar poteze kažejo, da je že precej živel. V pozdrav dvigne cilinder z glave, pri tem pa se kot pravi kavalir prijazno prikloni mladi deklici.

Podobni gospodje so že dokajkrat nagovorili Emo. Prej je po vsakem nagovoru vedno zbežala, kolikor so jo le nesle noge. Toda danes, ko so ji Lizine besede tlele v duši ter ji vžgale najsilnejšo bodočnost, danes ji niti na misel ne pride, da bi usiljivca zavrnila. Vendar pa ne da nobenega odgovora in tako gresta oba molče nekaj časa naprej. Tedaj pa prične zopet neznanec.

«Zdi se mi, da ste nekoliko užaljeni, gospodična, da vas kar tako nagovorim. Vendar pa se nadejam, da mi morda le oprostite, če vam povem, da sem vas že dalj časa opazoval. Moj prijatelj Alfred je namreč prav naklonjen vaši cenjeni prijateljici Lizi Evans. Tako sem vas mogel večkrat videti in to mi je dalo pogum, da sem iskal priliko, da se bliže seznanim z vami!»

Ema se sedaj ne čudi malo. Kaj, ta gospod je prijatelj Lizinega zaročenca? To je res prav srečno naključje. Kajti Lizin ljubimec je vendar — kot se splošno trdi — tako dostojen, nežnočuten gospod, torej se vsekakor nima ničesar bati od njegovega prijatelja. Začetkoma še nekoliko boječi izraz njenega lepega obraza se sedaj umakne ljubkemu smehljanju, ki ji da naravnost zapeljiv čar.

Herbert Jackson — tako se je imenoval neznanec — je ves prevzet od njene lepote. Alfred res ni preveč trdil, deklica je lepa kot angel.

«Ali ste nejevoljni, da sem bil tako predrzen ter vas kot neznanec nagovoril?» vpraša s prosečim naglasom.

Ema odkima.

«Oh, gospodična, kako srečen, presrečen sem,» noslja gizdalin, ki je v svoje veliko veselje opazil, da postajajo začetkom nagli koraki njegove lepe spremljevalke vedno bolj počasni.

«Moj prijatelj Alfred mi je podrobneje pravil o vaših razmerah, in če sem ga prav razumel, živite popolnoma zase, brez vsake družbe in zabave!»

Emi se izvije globok vzdih.

«Oh, ubogo dete, brezmejno vas pomilujem radi

ttega, zlasti še, ko vidite, da gre vaša prijateljica s svojim zaročencem povsod, kamor si želi. Obiskuje gledališče, poslušala koncerte, hodi v razna zabavišča, seveda je to čisto drugačno življenje kot vaše, ko prebivate ves prost čas v bornem stanovanju, kajne?»

«Da, da,» dihne Ema.

Herbert na tišem od veselja poskakuje, saj je uspeh dokaj ugodnejši kot si je upal misliti. Lizin slučaj je imel naravnost čudežen vpliv, uverjen je, da je lepo Emo z lahkoto pridobiti za svoje pustolovske namene. Sedaj pa previdno korak dalje.

«Ali ne greste nikdar z doma, gospodična? Oh, oprostite, docela sem pozabil, da se vam predstavim: Moje ime je Tennies, Herbert Tennies!»

Ema zardi ter se nalahko prikloni. Saj je bilo prvič, da se ji je kdo predstavil.

«Ne, nikdar ne izostanem z doma,» odvrne v vidni zadregi. «Le poleti grem z očetom včasih na izprehod, sedaj pa imam zvečer doma dovolj opravila.»

«Ubogo dete, pač težka je vaša usoda. Tako mlada, tako lepa, pa nič od življenja!»

Ema postaja vedno bolj zaupljiva. Brez dvoma je tuji gospod dober človek, njegove besede so tako tople, tako pomilovalne.

«Ali res ne bi mogli tu pa tam v družbi svoje prijateljice izostati od doma?» jo vpraša sedaj Herbert. Ema zanika.

«Oče tega ne bo dovolil, o Lizi že itak ne more nič slišati.»

«Oh, ali je oče res tako nedostopen?»

«Da, gospod — Tennies, moj oče se grozno razljuti, če kaj storim zoper njegovo voljo. Z Lizo bi me ne pustil, če bi ga še tako prosila.»

Herbertu ni to nič kaj po godu. Ta oče mora biti po njegovem mišljenju pravi ječar — ali starega res ne bi bilo mogoče na kak način pregovoriti?

«Gospodična, skušal bom dobiti priliko, da se seznanim z vašim očetom,» izpregovori pustolovec. «Morda mi uspe, da starega gospoda pri kozarcu vina na primeren način opozorim, da ne sme svoje lepe hčerke imeti vedno zaprte kot kako nuno.»

«Moj oče ne pije vina, tudi ne žganja kot njegovi tovariši,» odvrne Ema. «Kozarec piva ali še raje škodklica čaja je vse, kar pije. Povabilo na kozarec vina bi brez dvoma odločno zavrnil.»

Herbert se ugrizne v ustnice. To je pravcati nestvor očeta. Če je tako kot pravi Ema, potem stoji njegovi izgledi na kaj slabih nogah. Toda hrepenenje, da si pridobi lepo deklico, odtehta kmalu vse druge pomisleke.

«Ker mnogo občujem s svojim prijateljem in njegovo nevesto, bi mi bilo v veliko veselje, če bi se tudi vi mogli tu pa tam udeležiti kake nedolžne zabave, ki jih nudi vlemesto. Ali res nikakor ni mogoče, da bi si mogli včasih pod kako pretvezo dobiti prostega časa, gospodična Wilms?»

«Ne, to je popolnoma nemogoče!»

Herbert razmišlja.

«Saj se morete kako v tovarni izgovoriti,» vzklikne čez nekaj časa vzradoščeno, «kajpak, to gre brez nadaljnega; vaša prijateljica je to že večkrat storila.»

Ema omahuje.

«Ne, ne, dasiravno bi bila tako zelo rada enkrat v družbi z Lizo, je vendar nemogoče. Če nas kak znanec vidi in moj oče to zve, potem bom nesrečna.»

Toda te zapreke, ki se zde na videz nepremostljive, podžigajo Herberta le še bolj, da pod vsakim pogojem pridobi deklico za svoje temne namene. Odločen je, da ne odneha prej, dokler slednjič vendarle ne najde prilike, da more doseči svoj nesramen cilj. In pretkani pustolovec je v svoje veliko veselje prav dobro opazil, da se je Ema v srcu sama sebi smilila, ko je tožila, da nima ničesar od svoje mladosti. Z gotovostjo more računati, da bo tudi ona vse storila, da se izpolni njena srčna želja. Če bi le očeta ne bilo. Vsekakor pa ima Herbert v lepi hčerki udano zaveznico in s tem je že mnogo pridobljeno.

(Dalje prihodnjič.)

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan v Ljubljani.

Urednik Ivan Tavčar v Ljubljani.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani

(odgovoren Miroslav Ambrožič).